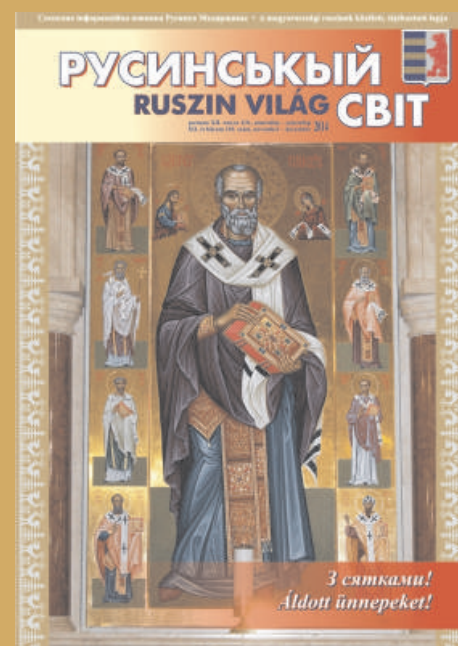
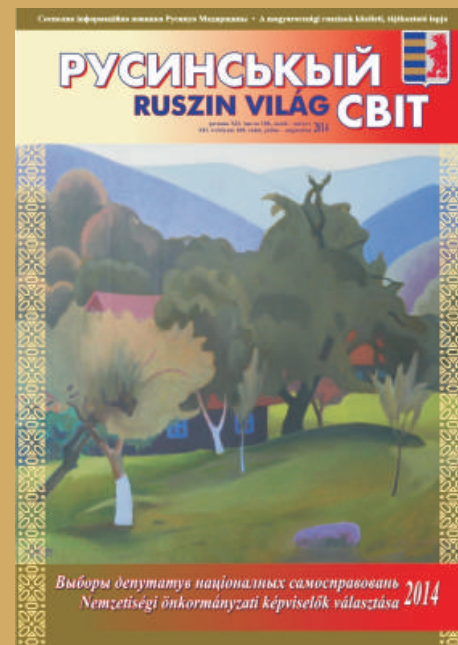
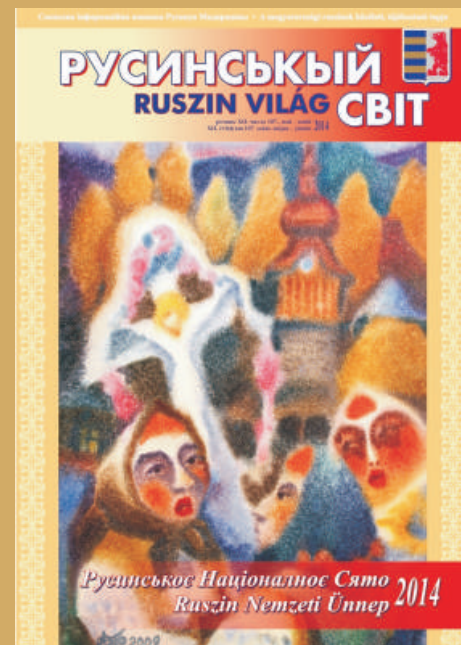
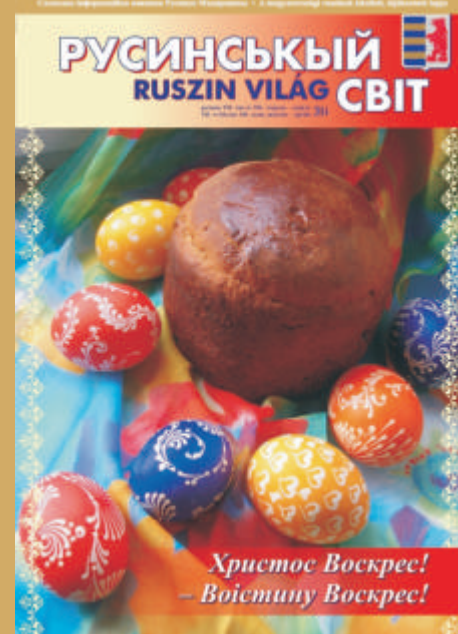
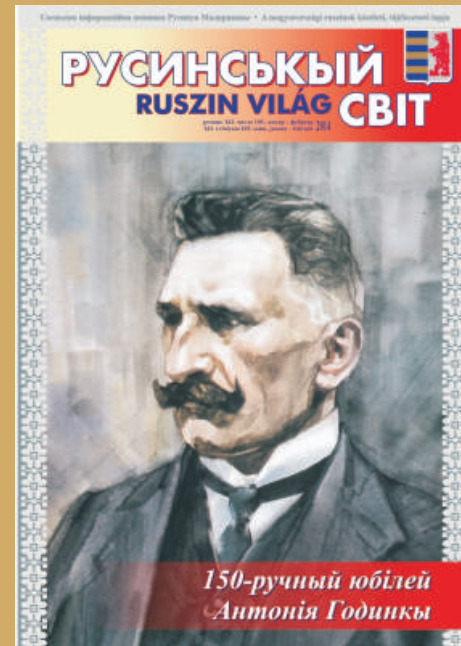

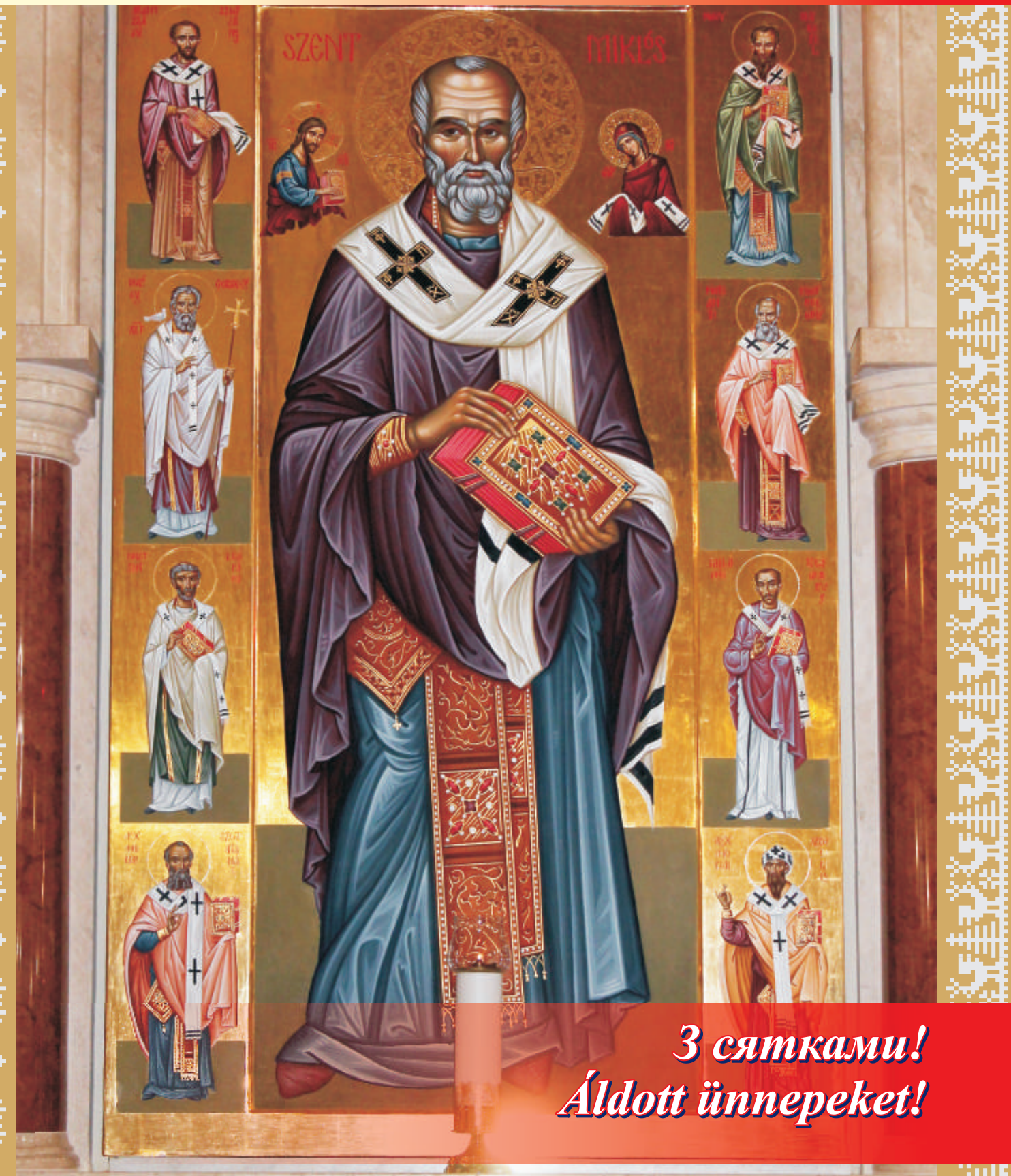

На обкладиці образ Сятого Миколая з іконостаса Грекокатолицької Єпископської церкви у Ніредьгазі (робота Томаша Шереша)

РУСИНСЬКИЙ RUSZIN VILÁG SVIT

рочник XII. число 110., новембер – децембер 2014
XII. évfolyam 110. szám, november – december 2014

Курта кроника

Новембер

16.: Депутатський корпус Русинського Національного Самосправованя Еделейня у Авлі містного Культурного Центра отворив выставку „**Бетлегемы Еделейня и околиці**”, у керетох котруй представлені бетлегемы, зроблені Грекокатолицькыма парохіямы сел Фелшєвадасі, Купа, Еделейнь, Гадна, Сірма, Сірмашенє, Еделейнськов Захоронков „Заступа”, а также еделейнськыма бывателями.

16: У Націоналнум Театрі была представлена игра „**Воззванє Пудкарпатя, по сесь и по тот бук Перелазув**”. У історії мадярського театралного умілства народного танця первый раз представили у керетох антології таркасту и богату культуру бывавучых у Пудкарпатю народув: Мадярув, Русинув, Румынув, Циганув, Жидув.

17.: В Ужгороді на території Пудкарпатського областного клінічного шпітально имени Андрія Новака був отворений бюст професора **Др. Александера Фединця** (1897-1987). У тот же час у

музейови шпітально была презентована дочасна выставка, котра представлять фаховое діятельство познатого дохтора.

18-19.: Общество Релігійозного Образованя (ОРО) и Інститут Народного Образованя (ІНО) у пейчськым Катедралнум музейови організовало дваднєву конференцію пуд титулом „**Народное образованя и меценаштво**”.

20.: Пуд організаціїв Будапештського Столичного Русинського Національного Самосправованя у Терезварошськым Культурнум Центрі на улиці Ётвєша 10. тримали музикальний **вечар памняти Тібора Боніславського**, у програмі котрого выступали квартет Антонія Годинки, співачка Анна Ляхович и музыкант на тарогато Александер Щур.

28.: Пуд організаціїв Общества „**ТОТАЛ АРТ**” у керетох тримлючуй из мая місяця акції „Пейчська Націонална Панорама” представили выставку „**Жывот Русинув Мадярщины у Пейчі**”, котра тримала од 28. новембра до 5. децембра. Выставку отворив статс-секретарь Міністерії Людських Ресурсув з вопросув культуры др. Петер Гоппал. Русинський національний посланик Парламента Віра Гіріц інформовала притомных за многовікову сполну мадярсько-русинську історію и діятельство русинськый сполности Мадярщины.

Децембер

1.: Русинське Самосправованя Вароша Мішколца тримало общєе **засіданя и слуханя**.

3.: Пуд патронатом статс-секретаря з вопросув релігійных, національных и цивільных сосполных капчань Міністерії Людських Ресурсув **Мікловша Шолтийса** у Шатороліойгелю тримали **XX. Інтеретнічну Стрічу Національных Самосправовань**.

7.: На честь Національного Сята пуд організаціїв Інститута Національного Образованя у авлі Будаїського Вігадов тримали престижний Національний Галаконцерт-2014, на котрум віце статс-секретарь Міністерії Людських Ресурсув з вопросув релігійных, національных и цивільных сосполных капчань **др. Імре Деак** передав памнятні знакы „**PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE**” (За культуру меншын Мадярщины).

13.: Нїредьгазське РНС у будовлі Нїредьгазськуй Высшуй Школы тримало акцію „**Рудвяный наструй**”.

14: Русинська и польська сполности Еделейня доведна тримали **рудвяное сято**, на котрум были притомні 150 чоловік. На празднику зучастнив ся новтарош варошського уряда Йожеф Варташ.

15.: **Регіональное Русинське Самосправованя** області Боршод-Абов-Земплин тримало сполное слуханя. Потому у авлі Областнуй Адміністрації одбыв ся праздничный рудвяный концерт.

17.: Президент Мадярщины **Янош Адер** у палаті Шандора принимав парламентських національных посланикув и председателюв **Вседержавных Самосправовань**.

18.: У праздничных керетох у Пештськым Вігадови міністер Золтан Балог и статс-секретарь Міністерії Людських Ресурсув Мікловш Шолтийс передали **Національні Премії-2014**.

18.: На честь Національного Сята у авлі Мішколцькуй Мерії вручили **премії за визначну роботу в интересох націоналностей**. Русинське самосправованя на премію рекомендовало др. Ендре Борі.

20.: Будапештське Столичное Національное Самосправованя організовало **вечар памняти Андрея Бровдія**, на котрум Андраш Бровді младший представыв жывот первого премьер-міністра Пукарпатя.

„Днесь родив ся про вас Спаситель, котрый є Христос!”

(Луки: 2, 11.)

Межи авторув євангелиюв, ипен євангелиста Сятый Лука з тонков выграненостєв указує роженя Исуса Христа. На самый перед представлять Го, ги історичну личность. Його роженя стало ся у час царя Августа и иных вазалув. Лука описує тишину Назарета и гвалт у Бетлегемі по вуголошеню царського указа. Роженя Великого Короля сопроводили небесні знаки и бетлегемське вунищення дїтвачат. Каждый додавать дашто ку сьом событію. Небеса – звїзду, а Ірод стає у своєю околности ищи май-бруталным и майревнивым правителєм. Вун траур и буль низвергає на своїх пудданых. Сын Божый своїм роженєм пише історію, преобразовує людські сердца. Ко Го принимать, тот „Стане сыном божым...” /Йоан: 1./ Перві преобразованї сердца били ся у грудєх Марії и Йосифа. Они самоодданно служили своєю дїтині Исусу, и тримлючи Го на своїх руках, обнимали Сына Божого. Окрем чувств у них суть и знаня: воістину Вун є Сыном Божым. Обниманя сєго Дїтвачати суть у майбулшуй мірі інтімным поклоненєм. З радостнов новинов, донесенов ангелами, уже пастырі и мудреці, котрі рушили у путь, найшли Вічного Бога. Ведно из дарами, принесеныма до ясел, они и себе оддали Господови!

У євангельському писаню читаєме, же по тому, як пастырі и мудреці пушли гет, історичный

фірганок не спустив ся, а дійствованя продовжать ся у людєх, котрі глядають и находят Христа. В уявленєх читаवучых и слухавучых євангеліє вірникув оживать бетлегемська історія. Через новое проживаня сєго дійства у нас наново рождає ся Христос. Бог через притомность Христа одстранять старого чоловіка из його старыма звичаями и создає нового чоловіка – подобного Господови свойов правдивостєв и сятостєв сотвореня. Чоловік, ги Марія и Йосиф, носить на руках свого Месіаша. Вун поклоняють ся йому, ги ангелы, и чудеє ся из Сына Божого, ги пастырі и мудреці.

Най на Крачун 2014. рока у сердцю каждого чоловіка народить ся Исус Христос! Заповнявуча вшытко господня притомность най понукать наші сердца на поклоненя и благодать, на мир и взаимное честованя.

Посланик Парламента Віра Гіріц, предсідатель Вседержавного Русинського Самосправованя Віктор Крамаренко, и вшыткі члєны депутатського корпусу про каждого Честованого Читателя на Рuzдво Христовое вінчувуть мира, щастя и здоровля, а у Новому Році великого успіха и добытя!

о. Мігаль Янош Соноцький

Осення сесія Парламента зачала ся 15. септембра с. р. пленарным засіданьм, а потому продовжыла ся бесідов премьер-міністра Віктора Орбана 13. октовбра, по дватыжнёвуй вакації, котра была перед выборами до містных органув самосправовань 2014. рока.

За минувший період Парламентський Комітет Націоналностюв Мадярщины пудготовив много предложень за внесеня у проект центрального бюджета Мадярщины на 2015. рук, з цілєв примноження фінансового пудпорованя регіональных и вседержавных самосправовань и утримованых нима інституцій и цивільных організацій. На засіданьх Комітета зучаствили ся статс-секретарь з вопросув регуляції газдувського жывота Міністерії Націоналнуй Економікы Бейла Глаттфелдер, статс-секретарь з вопросув релігії, націоналностюв и цивільного сосполства Міністерії Трудовых Ресурсув Мікловш Шолтийс, заміститель держтайника з вопросув релігії, націоналностюв и цивільного сосполства Міністерії Трудовых Ресурсув Др. Імре Деак.

Комітет Націоналностюв Мадярщины активно ся зучаствив у обговорёваню законопроекта за цетралный бюджет Мадярщины на 2015. рук и у

выступох його члены представляли позиції комітета одноосно сёго важного вопроса.

Комітет у дакулькох засідань ставив на днёвый шор обговореня внесеня правок односно частей за націоналности Закона СХС. За сполное хованя од 2011. рока. На єдному из засідань нашым гостём была Юдіт Чугане Др. Берталан, статс-секретарь з вопросув сполного хованя Міністерії Трудовых Ресурсув, котра проявила великий інтерес ку пуднятым вопросум и дала Комітетови много хосеннуй інформації.

Паралелно из внесенём правок до законув За центральный бюджет на 2015. рук и СХС. За націоналное сполное хованя од 2011. рока розробляють ся также зміны до Закона CLXXIX. За права націоналностюв од 2011. рока.

Предсідатель Мадярськуй Націоналнуй Групы Межипарламентського Союзу інформовав членув комітета націоналностюв за то, же вопрос за зучаствненя посланикув у роботі Межипарламентського Союзу уже рішив ся: Гіріц Віра, Посланник Русинув буде участвовати у роботі Мадярсько-Словацькуй Комісії.

Віра Гіріц,

посланник од Русинув у Мадярськум Парламанті

Выборы 2014. рока

Választások 2014.

Выборы: постфактум

У минулум числі нашуй новинкы інформовали сьме наших читателюв за результаты выборув депутатув до національных самосправовань 2014. рока. У дануй публикації любили бы сьме проаналізовати поедні появы, котрі сьме замерыковали у період пудготовки выборув и выборчуй кампанії. Уже у період выдвигеня кандидатув поедні русинські цивільні організації, котрі довгі роки находили ся у глибокум летаргічнум снови, з нечekanым энтузіазмом напали на нич не пудозрівавучых изберателюв з неправдивыма обіцянками и часто пудкупом пробовали нарадити їх на регістрацію у лішту національных изберателюв. Стало очевидным, же у даяких поселенях, де за результатами списаня обывательства 2011. рока число Русинув не досягло 25 чоловік, и согласно з сїм не были вуписані выборы національных депутатув, число Русинув у період регістрації, дагде за пару годин до ёго затвореня дуже інтензивно, даколи и у десять раз вуросло! Сякі експерименты лем у дакулькох населеных пунктах мали даякий успіх, айбо явка на сяких изберательных участках оказала ся дуже низьков.

Пуд час изберательнуй кампанії многі цивільні організації выдвигали регіональні и вседержавні

лішты. Єдна з сяких, называвучи себе «май-русинськов» організацієв, в інтересох добыты побіды, не жалівучи ани сил, ани часа, часто метали свої летучкы у поштову ладу тых изберателюв, котрі заказали хоснованя їх особных данных у цілєх выборчуй кампанії. Написані на папірєви обіцянкы нияк раз не отповідали устно голошеним «програмом», котрі у многых програвшых выборы цивільных організацієх были слідно ідентичныма: продай резиденції на улиці Дярмат (!!!), затвореня музея и бібліотеки, выповідь сотрудникув, закрыты новинкы «Русинський Світ» – сяку «будучность» судили нам організації, котрі уже цілоє десятиліття кваліфікууть ся на розділеню русинського сполства и дялазованя порядных люди, а также дійствувуть вылучно у властных інтересох. Русинська сполность Мадярщины на выборах депутатув до національных самосправовань 2014. рока уже четвертый раз спокуйно и еднозначно, з яков близько 72%, мудро зробила свуй выбор за состав депутатських корпусув містных, регіональных и вседержавного русинського самосправованя.

Віктор Крамаренко,
предсідатель ВРС

Послання мученичества єпископа Александра Хіры (1897-1983)

„Мы єсьме люде, котрі вірують у будучність”

Часть II.

Изгнанный из отчуждины єпископ Александер Хіра 27. януара 1957. рока прибыл у Караганду про то, жебы одбывати пятьручну кару. На первых місяцях його принимали у своєю земниці Галичане. Айбо накопи карагандинські німці думали ся за перфектнє знатя «патером Александером» ні-

мецького языка, тогды попросили го стати їх духовным отцєм. Андреас Герман принимав отця Хіру у самостойно побудовануй хыжи, што у 1950-ті роки стрічало ся доста рідко. Тадь булша часть изгнаникув тогды ищи лем лопатов нарабляли, тіснили ся по землянках, и не многі мали можность самому бывать у два-комнатнуй хыжі.

Жыючі в Караганді сященики, котрі мали лагерну минувшину, у сяких малых хыжках тримали тайні Службы Божі, ділячи межи собов районы вароша за містом бываня. Галичанські и русинські грекокатолики мали многих сяких тайных пастырюв, а у німецьких римокатоликув стрічали ся рідко. Ипен зато отець Александер служыв вірникум у районі Майкодук, котрый містный народ называв Берліном. Айбо у тот же час навщивляв и галичанські грекокатолицькі общины, котрі, подобно ку німецьким, зберали ся тайно, пуд покровом ночи, у домі дакуй фамілії. Літургії на німецькум и церковнославянськум языках навщивляли также польські и литовські католики.

Межи изгнанных католикув ипен зато Караганда стала сімволом. Слава за ту служащих католицьких сященикув поширєвала ся далеко. На конець 1950-ых рокув шереги изгнанных німецьких католикув из цілуй Сібірії ишли у Караганду, обы повінчати ся, покрестити діти, вадь дати їх на первое причастя.

Коло того засідки, переслідованя, вислухы и ночні рейды КГБ не застановляли ся. На отця Александера не раз нападали на улиці и побили. У конфіденційнуй и цімборськуй переписці за сякі інциденты нич не розказовав, а писав лем за все

майбулш и майбулш проявлявучу ся межи многих тортур жаданя: „Най бы дав добрый Господь, обы моя лебіжа співанка стала прощанєм Сятого Павла: „праведну войну одвоєвав єм, віру сохранив єм...”

По отбытію пятьручного зятя, подля єго кореспонденції, скорше ушыткого 1963. рока, отець Александер попробовав быв вернути ся дому. Айбо агенты КГБ уже чекали го на летішу и нараз завернули го назад. Айбо вірний слуга Божый сяку смутну сітуацію описав слідувучым кіпом: „Йсє нова гидота не введе ня из себе. Ибо сякоє вже стає ся не первый и не послідній раз! Ко знає, які жестокі планы ищи плетуть ся проти мене?!.. Прошу, най Господь Бог прийме йсє за жертву за моїх родичув, на груб котрых не муг єм потрафити”. Очевидну буль вун знав побороти воістину твердов віров: „Знаву, же йсє вшыткоє лем межичас. Мы єсьме люде, котрі вірують у будучність. Про нас и смерть є єдным из ангелув Божых, котрый проводит нас до Того, з Кым булше нигда не треба розлучати ся, и навікы злучить нас из тыма, з кым розлучили єсьме ся. Я уже изясь є у Нєго, Вун є у мене. А у нас можуть стрітити ся ушыткі, кого любимє, и ко думать за нас. Мы їме з єдної миски. Из Господом нашым єсьме єдно тіло и єдина душа.”

Сяк „варош изгнанных” став кунцєвым домом отця Александера. Тогды уже братанич высше споминаного Андреаса Германа, Йозеф Герман добудовав до хыжи комнату про сященика, у котруй о. Александер Хіра поселив ся десь межи 1962-63 роком. Ги член суй фамілії о. Александер прожыв ту слідувучі двадцять рокув.

А з кунця 1960-ых рокув наконець змуг вернути ся у своє любимое Пудкарпатя, дякувучи медичному документови на потребність ліченя, котрый ся прирівнєвав ку урядовому доволєню на путованя, вуданому ужгородським професором Александером Фединцєм. Тайный єпископ лем пуд строгов конспірацієв муг стрічати ся из своїма сящениками, жебы наставляти и пудбодряти їх, а также высячовати новых сященикув. Пудготовков обрядув вусячованя занимали ся в Ужгороді Др. Елемейр Ортутаї и Йосиф Головач. Тайный єпископ и у старшум возрасті, по вусямдесятці, два-три раз на рук знав перейти пять тысяч кілометрув из Караганды до Ужгорода, жебы межи высяченєм новых сященикув вусятив ищи трєх своїх наступникув, застачавучи сяким кіпом будучність пригнобленуй и затоптануй у землю Мукачовськуй Грекокатолицькуй єпархії.

Из написаного ку своїм цімборум-сященикум єпархії 15. мая 1980. рока письма выплывають, же множество трудностей изгнанія и лагерюв о. Александер принюс у жертву во имя зламлених, што перейшли у православіє сященикув: „З Божов помочов обіцяву, же вутерплю примусові роботы, и доброволно лишу ся ту у изгнаню, лем прошу Господа, обы послав заблудившым моім братюм и ученикум прощєня и покаяня”.

Непозераючи на красні роки и вшеліякі злі умыслы советськуй власти, о. Александер у Азії, котра стала ёго другов отцюзних, чим дале май розшырєвав круги свого служєня: „все быв у путєви... откончовав літургії у рузных варошох и сєлох” – пише даколишній його ученик, Йозеф Верт, днешній апостолськый адміністратор западно-сїбірських католикув латинського обряда, ординаріус Новосїбірськуй Апостолськуй Адміністрації Преображенія Христа. О. Александер взяв на ся ищи и пастырство жыючых у Западнуй Сїбірії німецьких вірникув. Вун маймало раз на рук візїтовав у малї села Омськуй области Гофнугштал и Маргінау, котрі находили ся майже за тысячу кілометрув. Не вылучено, же за німецькі поселєня у регіонї сященик дузнав ся ищи у омськум робочум лагерї. Сяким кіпом, пастырство у молодости русинських и не лем русинських банясув иншакых націоналностей у Южнуй Франції, дустало своє продовженя у постаршому возрастї. По вусям-

десятці отець Александер з не меншым єнтузіазмом путовав у свої місії.

У послїдні роки живота сердце о. Александера радовало ся, ибо дякуючи настойчивости карагандинських вірникув, в результатї плодотворного труда и достигнутых державных дозволу, на Руздво 1978. рока вун дустав можность осятити майкодукськый храм Сятого Йосифа, котрый став містом віроісповіданя німецьких и украинських, польських и литовських вірникув.

Довгу и выдержливу службу оцінив и Сятый Престол. 16. януара 1982. рока папа Йоан Павел II. у довгуй телеграмі прислав на честь 85.-ручного юбілєя о. Александеру апостолськеє благословєня и привітствования.

Плодотворный живот сященика кончив ся 26. мая 1983. рока у карагандинськум изгнаню. Єпископ Александер Хїра умер од рака плюц у славі чоловіка, што исповідовав сятий живот. Наперекор державному заказови в послїдній путь „патера Александера” проводжали пятнадцатєро сященикув и многотысячна глота люди.

Майдостовірним свідченєм были доимаючи слова правлячого панахиды православного сященика: „Знаву и видів єм, же патер Александер быв сятым чоловіком и сятым сящеником. Кєдь бы вышиткі сьме были сякыма, ги вун, на світї всягды были бы мир и любов”.

Маріанна Рїшко

Товмачила: Рєната Романюк

Наші юбіланти

Jubilánsok

Днесь даєме законченя матеріала за славного витязя Мікловша Козму, котрый сьме зачали у пережум числі новинкы. Туй є поміщена друга часть інтервю з руководителєм Пудкарпатя в осєни 1940. рока, пудготовленого и напечатаного у календарєви «Гандя» його тогдашнім редактором Євгенієм Габрієлом (подаєме языком оригінала – Рєд.)

Мои браты — продолжалъ регентскій комиссаръ — ходили до реметянской народной школы. Памятаю добре, что съ реметянскими хлопцами были мы дуже добрыми прїятелями а организовали мы еще и банду. И нынѣ памятаю еще на имена вояковъ нашей малой банды: Йосифъ Тегель, Тимко, сынъ грек. кат. учителя Шолтєсь, два хлопцѣ Бєшшенєи, Дароцій, одинъ Иванчукъ и многи инши...

Были мы все разомъ, разомъ гуляли, ходили и такъ спозналъ я прекрасни сумовити пѣсни русь-

кого народа и его языкъ. На жалъ долгое отсутствіє ослабило мое знаня руського языка, але повторєніє легко иде, бо жиють у моей души дѣтски спомины и одно слово пригадує мнѣ другое.

Наши родители, котори Подкарпатя правѣ такъ любили, якъ мы, уможливили намъ, чтобы мы спознали цѣлу околицу. Екскузіи до Вульшинокъ и на Полонину Руну были только близькими прогулками, бо переходили мы цѣлу границу, долину Ужа и Латорици правѣ такъ, якъ долину вышней Тисы.

Отець наш видѣль нашу любовь до природы и далъ намъ полну свободу. Коли только было можно, ходили мы по лѣсу, пріятельовали съ деревьями, корчами и людьми, которыхъ наше дѣточое сердце доразъ полюбило. Познали мы звычаи, казки руського народа и искренно жаловали мы ихъ за ихъ бѣдность.

Коли я сталъ министромъ внутреннихъ дѣлъ, пригадавши себѣ нищету, котору видѣль еще въ своемъ дѣтствѣ на руськой земли, первою точкою моей политической чинности поставилъ я соціальну працу.

Дѣточи, школярски роки однакъ минули и Николай Козма достався до военной школы, але на феріи верталь всегда назадъ и якъ поручикъ ступилъ на войскову службу до своего полка въ Туря-Реметахъ.

Коли пригадую собѣ минувшину, — сказалъ — незабытымъ памяткомъ есть для мене рокъ 1908, коли то мой полкъ изъ Черновицъ переѣздиль на нову стацію до Будапешта и мы машировали черезъ цѣлое Подкарпатя.

При Ясѣню пересту[п]или мы границу. Была прекрасна маева весна. До Рахова прійшли мы правѣ въ день дѣтского торжества. Памятаю, что раховски обыватели въ великой радости прямо снимали насъ изъ коней. Правда, что потому мы взяли на кони раховскихъ хлопчиковъ и такъ отѣхали на наши квартиры. Сей раховскій дѣтскій день есть однимъ изъ моихъ найкрасшихъ споминовъ.

По семъ слѣдовали тяжки военни часы. Подъ часть свѣтовой войны, сказалъ, часто стрѣчалъ я подкарпатски полки и якъ старый пріятель глядалъ спольныхъ унгарскихъ и мункачскихъ гонведовъ, товаришей. Много полягло изъ нихъ, правѣ такъ, якъ и мой братъ. Доля потому розлучила насъ, але часто думаль я на сей край, на мою Родину.

Конечно рока 1933 достали мы дозволеніе, чтобы съ братомъ прійшли дому. Онъ счастливѣйшій былъ отъ мене, ибо въ бережской жупѣ былъ административнымъ практикантомъ, потому окружнымъ начальникомъ, въ конци жупнымъ поднотаремъ. Служилъ такожъ въ Свалявѣ и Иршавѣ и николи бы былъ не отишель отси, если бы былъ не пришель переворотъ.

Рушили мы черезъ Унгарь до Туря-Реметь. Глядали минувшину и надѣялися на будущность. Въ Реметахъ застановили мы наше авто передъ церковью и пошли прохожоватися. Наколи мы вернули, майже цѣлое село сойшло коло авта, ибо отъ шофера дозналися, кто мы есме. Почували мы любовь и отданность, которою насъ обняли, вопросъ слѣдовалъ за вопросомъ и на конецъ не только наши очи наполнилися слезами, але майже не осталось сухое око. Звѣдали и то, коли прійдеме ихъ освободити. Сесѣ вопросы сбудили уже въ

менѣ беспокой, ибо зналъ я, что мы отѣдеме, не станеса съ нами ничъ, але боялся я про тыхъ, котори тамъ остались. Правѣ про сіе, хоть якъ были хотѣли еще остати, не было можно и мы отѣхали.

Нашъ беспокой указался омотивованнымъ, ибо скоро порушили слѣдство и больше людей задержали.

Ѣхали мы черезъ Раковъ-Пасѣку, Берегсасъ и Мункачъ, але и сюда прибыли мы тогды, коли больше людей задержала жандармерія, про сіе треба было спѣшити.

По семъ спомануль регентскій комиссаръ Николай Козма событія найновѣйшого часа.

Коли рока 1938. европейска ситуація порушилася, почуваль я, что теперь надишель часть поворота моего дорогого руського народа.

Серіозно взялся я до работы и починаючи отъ октября 1938 до марта 1939 всѣ инши дѣла лишилъ я и только для сего работаль.

Господь Богъ дозволиль, что въ часѣ освобожденія могъ я быти въ Унгарѣ. Въ Гомоку выступиль я изъ авта. Съ гонведами походоваль я дальше и п*шки сробилъ дорогу до Унгвара. Туй не вышель я на подіумъ, але межи народомъ посмотрѣль я торжество и розговориваль съ людьми — знакомыми и незнакомыми.

Былъ се однимъ изъ найкрасшихъ и наймилѣйшихъ дней моего живота и нагородою отъ Всевышнего за мою працу.

Часть авдіенції прошель, секретаръ голосиль другого нащивника, але Николай Козма, якбы не могъ освободитися отъ приходячихъ милыхъ споминовъ. Интересни суть слова, котрыми dokonчилъ авдіенцію.

— Ци дивное, если по толькихъ переживаніяхъ пригадавъ я себѣ сіе, коли ласка Его Сѣятельства пана Регента повѣрила мене проводомъ Подкарпатской земли. Каждого рана первою моею думкою есть то, чому я туй? Се часто звѣдаю отъ себе, а особливо тогды, коли нащивляю села Подкарпатя. При сякихъ нагодахъ споминаю на минувшину, упознаю теперѣшность и змагаюся будовати красшу будущность подкарпатского народа.

Я отклонился. Что чуль измагаюся отдати точно, дословно, чтобы — если сіе возможное — репродуквати то пересвѣдченіе и любовь, съ якою говорилъ про свой урядъ регентскій комиссаръ. Николай Козма, бывшій министеръ внутреннихъ дѣлъ въ Мадярщинѣ, тайный совѣтникъ, носитель вызначныхъ экономичныхъ и политичныхъ становъ пришель сюда на Подкарпатя. Пришель только зато, чтобы сробилъ народъ вдоволеннымъ, а Подкарпатя богатымъ.

Дръ витязь Евгений Габріель

Сї споминкы загнав у редакцію Павел Мейсарош, за нележку судьбу котрого писали сьме у кунцї 2012. и на зачатку 2013. рока. Сесь матеріал прозраджує на самый перед доброе сердце пана дохтора. Пережыв у діточї роки вшелякоє, тадь був дітваком «врагів народа», айбо у своїх мемоарох споминать лем за тото доброе, што дустав и пережыв у школі... – Ред.

Слово за мої школы и учителюв

Теперь, коли уже фактичеськи булша часть живота пережита, часто задумує ся челядник над тым, же кому годен дяковати за свої досягнєня. Само собов, же на самый перед дякуєме Богу, же сьме ся народили ипен у сесь час, а потому нашим родичум, од котрых сьме дустали способности на геннум уровни.

За своїх родичув уже-м згадовав, а днесь любив бым уповісти из вдячностєв за своїх учителюв, тадь, як знаєме, третину свого живота у школьні роки проводили сьме у школах. Майпервов мойов учительков была моя тютка Надія (мамчина старша сесетра, донька Ивана Муранія). Тітка была блага и дуже інтелігентна жона. Діти ї любили, слухали її. Дала ня у ї класу 1950 рока тютка Ирина Юркуц, котра ня воспитовала по тому, як мою мамку и нянька забрали до ГУЛАГа. Не раз ня хотіли до дітдома забрати ги „дітину врагів народа», айбо тютка Ирина (сестра мого нянька) одстояла ня...

Так же перві місяці ходив я в ужгородську СШ № 1. Памнятам, коли ня первый раз назначили дежурным у класі, я діти вупровадив из класы, вупорайв табул, отворив облакы и из битангства поперемінєвав ушыткі ташкы вошколашув у партох містами. Што пак ся робило по дзвункови на урок! Цілый урок пушов на то, обы упорядковати сей безпорядок. За йсе дустав я доброго чапаша и перевели ня до класы Віры Ивановни Пилник. Была йсе дуже привітна, тиха, айбо видко было по ной, хворяковита жона. Недовго учила она мене, ибо скоро и я ся похворів.

Узимі студені вітриска продули ня на мості так, же зачали ня боліти коліна, и я булш ги пуврока одлежав у шпіталю. Дуже-м бановав за Віров Ивановнов, она ня пару раз просила понести юй дому наші зошыты и посиловала ня чаєм и цукорками. Коли-м уже вуздоровів, дузнав єм ся, же и она хворіла на ревму.

Судьба ня извела из прекраснов учительков – Марійов Степановнов Габор. Дали ня ищи раз до первуй класы, айбо уже у СШ №5, обы не треба было ходити через студений пішоходный муст. Марія Степановна привила ми любов до математики, до історії и до малюваня. Ї рудный брат – Золтан Баконій – вюг кружок в умілецькуй студії. По рекомендації Марії Степановны зачав єм ходити там. За йсього благого чоловіка яло особо уповісти, же був йсе високофаховый педагог, прекрасный малярь и чудесный учитель. Научив нас азам

рисунка, акварелной техніки, ескіза, перспективы, пейзажа и мертвой натуры.

Зо мнов ведно у сесь кружок тогды ходили Штефан Шолтес, Иван Маснюк, Михаил Томчаній и инші познаті пудзнійше майстры пензеля. Коло них и я ся учив, и мої роботы были на выставках у Китаю, Ветнамі и Японії. Ищи и дустав им грамоту и подарок од Міністерії Школства СССР.

Єден раз увидів єм, як у другуй групі діти вирізавут скалпелєм из фанеры дарабчикы и ліплят из того образы. Се ня заінтересовало, и я ся записав и у сей кружок, котрым руководив Александер Торбич, котрый пак пудзнійше став файным дохтором у Туря-Реметох.

Вурізав єм даскулько образув. Май тяжка было маркетрі Алєшы Поповича из образа Васнецова „Три богатыря”. Ушыткі роботы пак ся обстали у Палаці Піонерув. Из Александром Торбичом, уже ги дохторы, цімборовали сьме пак много рокув. Ипен вун и Золтан Степанович привили ми любов до умілства, до красоты и до точности. На тум етапі мого розвоя сесі учителі внесли свуй важный вклад, свою „цеглинку».

По четвертуй класі откланяли сьме ся от Марії Степановны и перейшли у основный корпус школы на теперушній площі Шандора Петєфія. Тогды уже будовали нову школу на набережнуй Ужа, и нас, діти, на вакаційох брали на пудсобні роботы. Школу вубудовали, и мы из 7-уй класы уже ходили до неї. Хочу из любовлєв и вдячностєв згадати за учителюв, котрі нас учили. Майперше се був наш класный руководитель Йосип Йосипович Прислупський. При ушыткуй своуй строгости се був велми сердечный, добрый чоловік. Вун прискіпив нам любов до географії, до рудного края, учив нас берегти природу. Из ним мы ходили на полонины, пішо до Невицького и назад.

Другым був учитель хімії пан Герасимович Йосип Леополдович. Вун так знав преподнести предмет, же мы надовго запомнили и формулы и задачі. Знав из нами и пофіглєвати, айбо коли діло тыкало ся науки – був строгым. Ко не выучив урок, тот муг и дустати легкий дюганець.

Третій Йосип Йосипович – учитель фізкультуры – пан Славік. Знав своє діло. Наша школа не раз выгравала командні міста межи школами вароша. Из нашуй класы и школы пудзнійше были и чемпіоны области и Украины. На превеликий жаль ушыткі наші „Йосипки» (як сьме їх звали) уже

повмерали. Айбо мы, живі, ищи панянае́ме їх добрі діла. Дуже-м любив математику. Сесі точні науки – алгебра, геометрія и тригонометрія – май інтересовали ня. За йсе годен ем дяковати учителькам Болдескул Надії Ивановнуй и пані Крицькуй. Интересні задачі, пояснення предметув и, главное, точность у рахованю, дали того, же я зачав думати за точность у медицині – а се має быти лем хірургія.

Не годен ем не вспомнити и діректора школы Миколу Ивановича Медвідя, завуча Миколу Ивановича Далекого. Строгі, айбо справедливі люде были.

Из учителей ищи споминам фізикув Вакуловача и Поповича, філологув Мартин, Тимошок. Многым уже имня забыв ем, айбо твари їх панянатам...

По 9-уй класі, коли моя мамка вернула ся из ГУЛАГа, узьяла она мене до себе у Мукачово. Там прожыв ем два роки. Робив в УТОСі (общество сліпых), спершу замочником, токарем, електриком, сантехником, ковачом и ушыткым „де заженуть”. Сесея работа научила ня многому, што пак придало ся у животі. На рук поклали ня майстром цеха. Діректор Е.С. Дзямко плановав ня направити у Київ в інститут, айбо я уповів, же хочу быти лем дохтором.

Вечар по роботі ходив ем у вечаршу школу №1, де діректоровав тогды Михаил Юрійович Туряница. Из його сыном Мішом, Йосипом Сливков,

Наташов Лявинець и многыма другыма успішно сьме кончили 10-ту класу. Учили нас дуже добрі учителі: хімію – Й.Й.Кріштофорі, німецький язык – М.В. Лявинець, математику – М.В.Ковач, руський – Г.Ю. Плахотник, український – І.В. Бабиченко.

Много-м дуствав од своїх учителей. За вшытко їм хочу красно подяковати. Кому як ся удало перебрати од учителей їх науки, то ся указало пущднійше у судьбі каждого из нас. Айбо главное – ушыткі вни старали ся нас зробити людьми порядныма, любити свуй рудный край и помогати його розвою.

Др. Павел Мейсарош

На фото сидять (зліва на право) Герасимович Й. Л., Далекий М.І., Медвідь М.І., Прислупський Й.Й. У верхньому шорю зліва третій – автор сього матеріала.

Наші книги

Könyveink

У сую рубриці представляе́ме вам, честовані читателі, книги, котрі рахуе́ме достойныма на ваш позур. Спершу да́ме спередслово велмичестованого многоручного пароха о. Др. Елемира Ортутая ку первому вуданю книги о.о. Штефана и Даниїла Бендасув а пак даскулько шорикув за фотоалбум, вуданий с. р. у Празі. – Ред.

Честованый Читателю! Кедь возмеш у руки сю книжку, годно быти, же учуеш голос Божый: „Здойми сандалы, ибо земля, на котруй стоїш – сята...”

... котру герої сую книжки пройшли до кунця.

О, ніт, они не герої и не хочуть красовати ся у світлі рефлекторув; они лем суть простыма робутниками матері Божої, котрі совістно, тихым и люблячым словом учили и осмілювали наш народ, народ Пудкарпатья: Люде, братя наші, не падайте духом, не буйте ся, не буйте ся! Ибо межи нами все ходит Господь, котрый не лишит нас нигда.

...Айбо прийшов 1949. рук. Стовки и тысячі пудняли свуй взгляд на хрест и сак молили ся: Боже, чом Ти нас лишив?

У Старому Завіті читае́ме, же Господь не лишив у біді свуй избранный жи́дувський народ, и все за́ганяв му пророка, котрый осмілював, охрабрёвав, поучав и ратовав од одчаяня.

Ци сященики, котрі вернули ся из тюрем и лагерув, были сякыма пророками? Точно повісти не годен ем, лем знаву, же коли вернули сьме ся 1956. рока дашто ся лем змінило: атмосфера, вадь блиск у вочох?

Якась чудесна сила поселила ся у нас, ибо уже сьме ся не бояли будучности. Штоправда, нашое тіло мало потрощили, изламали, айбо душа лишила ся муцнов; штоправда, наші храмы позаберали, айбо віру зламать не змогли.

Нас не годна измести Доля, ибо Вун, Господь, из нами до кунця світа.

Вустояти и доказати – се був наш лозунг уже тогды, а документом сёго поклика на стати йся книжка. Непорушну правду повідать у кунцёви сую книги діректор управи мукачовськый епархії Юрій Сабов, коли пише слідувуче: кедь дако готовый пожертвувати своім жывом за то, у што вірує, на што присягав ся... сякий чоловік має правду: слово го має вагу, и мож му довіряти.

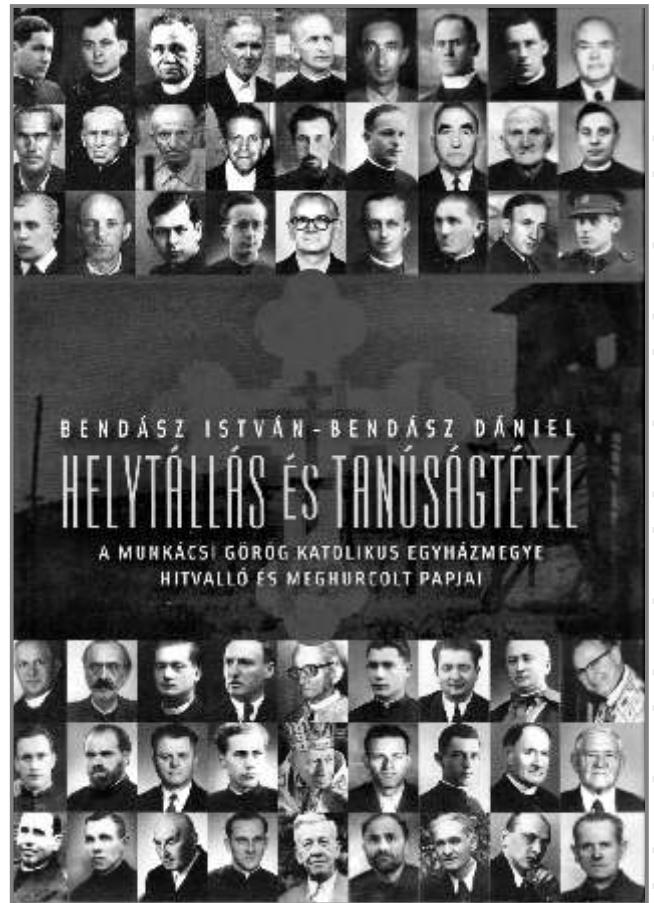
Сміло казати „ніт”, высловлювати свою віру и пересвідчення – хоть и цінов свого жывота... Тепер уже каждый порозумів, йсе была ставка, за котру требало было нашым сященикум прийняти на ся всю тяжкось переслідованя.

За йсю героїчну вытрималось и проявєня смілости розказує йся книжка, рукопис котрої передав ми автор Даниїл Бендас через даскулько днюв по высяченю го у сященикы. Годно быти и вун воплотив тогды сей образ, на котрый обернув наш позур о. Павел Бачовка у шорикох вступнуй части: у олтарьнуй части маріяповчанського храма на стіні є велика ікона, зображавуча пудкарпатський народ, котрый прийшов поклонити ся Пресятуй Матері Божуй...

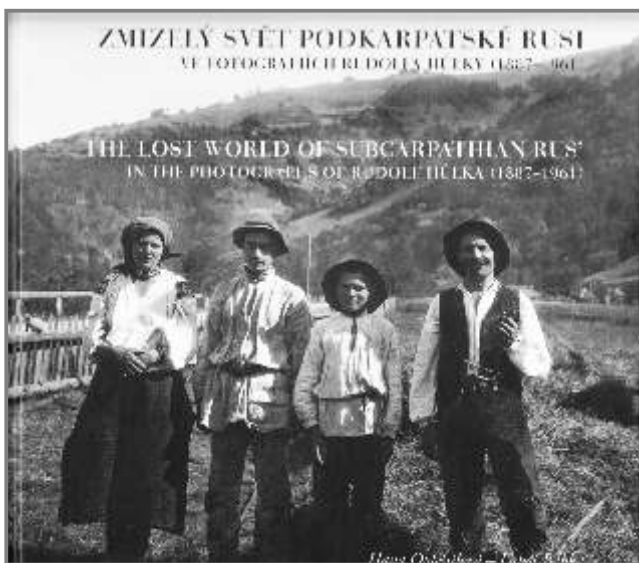
...Коли-м обняв автора сую книги, мого дуже любимого цімбора и ученика, и взяв од нёго рукопис – ци сон се був, ци правда? – слизы, што блищали у ёго вочох, гибы говорили: „Зарікаву ся, же подобно тым, за кого повідать ся книга, буду вірным слугов Господа нашого и всёго пудкарпатського народа”.

Амінь, амінь... най буде так, дорогой о. Даниїл!
Ужгород, 20. септембра 1993. рока

о. Др. Елемир Ортутай

Bendász István, Bendász Dániel: Helytállás és tanúságtétel. A Munkácsi Görög Katolikus Egyházmegye hitvalló és meghurcolt papjai. Budapest: Kairosz, 2014.

Opleštilová Hana, Babka Lukáš: Zmizelý svět Podkarpatské Rusi ve fotografiích Rudolfa Hülky (1887–1961). Praha: Národní knihovna České republiky – Slovanská knihovna, 2014.

Се чудесное ілюстрованое вуданя «Ищезлый світ Пудкарпатськый Руси у фотографійох Рудолфа Гулки (1887–1961)» увіділо світло світа в Празі, айбо заінтересує на самый перед нашого читателя. Гана Оплештілова и Лукаш Бабка пудготовили до печати фотографії Рудолфа Гулки, котрі суть хранені у знаменитуй Славянськый бібліотеці, дослідили жыво и документовану правду фотографа за Пудкарпатя 20–30-ых рокув минулого столітя. Майбулшый позур наш заслужувуть унікальні цвітні фото майже столітньої давности. Інтересно, же спередслово ку роскошному вуданю написав познатый америцькый книгознавець Едвард Касинець, уроджений Русин.

Krónika

November

16.: Az Edelényi Ruszin Nemzetiségű Önkormányzat Képviselőtestülete a helyi Művelődési Központ Színháztermében megnyitotta az „*Edelény és környéke Betlehemei*” kiállítást, amelyen a Felsővadászi, Kupai, Edelényi, Gadnai, Szirmai, Szirmabesenyői Görögkatolikus Egyházközsegek, az Edelényi Oltalom Tagóvoda, illetve az edelényi magánszemélyek által készült Betlehemek kerültek bemutatásra.

16: A Nemzeti Színházban bemutatásra került a „*Megidézett Kárpátalja, Hágókon innen és túl*” című előadás. A magyar színpadi néptáncművészet történetében először mutatták be egy antológia keretében a Keleti-Kárpátokban és annak előterében, Kárpátalján élő népek: magyarok, ruszinok, románok, cigányok, zsidók, sokszínű és gazdag tradicionális kultúráját.

17.: Ungváron, a Novák Endre Megyei Klinikai Kórház területén felavatták dr. Fedinecz Sándor professzor (1897-1987) mellszobrát. Ezzel egyidejűleg a klinika múzeumában megnyílt a Kárpátalja-szerte ismert neves orvos szakmai munkásságát bemutató időszaki kiállítás.

18-19.: Az Egyházi Közművelődési Egyesület (EKE) és a Nemzeti Művelődési Intézet (NMI)

Közművelődés és mecenatúra címmel közös kétnapos konferenciát szervezett Pécsen, a Dómmúzeum kőtarában.

20.: A Budapest Főváros Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat szervezésében Budapesten, az Eötvös u.10 alatti Terézvárosi Kulturális Központban Boniszlávszky Tibor tiszteletére zenés emlékestet rendeztek, amelynek műsorában közreműködött a Hodinka kvartett, Lyahovics Anna énekes és Scsur Alexander tárogatóművész.

28.: A Totál Árt Egyesület szervezésében a Pécsi Nemzetiségi Körkép május óta tartó rendezvény-sorozat részeként bemutatták a november 28 és december 5 között nyitva tartó „A magyarországi ruszinok élete Pécsen” tárlatot. A kiállítást dr. Hoppál Péter, az EMMI kultúráért felelős államtitkára nyitotta meg. Giricz Vera, az Országgyűlés ruszin nemzetiségi szószólója tájékoztatta a megjelenteket a több évszázados közös ruszin-magyar történelemről és a hazai ruszin közösség tevékenységéről.

December

1.: Miskolc MJV Ruszin Nemzetiségi Önkormányzata közgyűlést és közmeghallgatást tartott.

3.: Soltész Miklós, egyházi, nemzetiségi és civil kapcsolatokért felelős államtitkár fővédnöksége alatt Sátoraljaújhelyen megtartották a Nemzetiségi Önkormányzatok XX. Interetnikus Találkozóját.

7.: A Nemzetiségek Napja alkalmából a Nemzeti Művelődési Intézet rendezésében a Budai Vigadó Színháztermében megtartották a Nemzetiségi Gála-2014 nevű nívós műsoros rendezvényt, amelyen dr. Deák Imre, az EMMI nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes- államtitkára átadta a „PRO CULTURA MINORITATUM HUNGARIAE” (A magyarországi kisebbségek kultúrájáért) elismerő emlékplaketteket.

13.: A Nyíregyházi Ruszin Nemzetiség Önkormányzat Karácsonyi hangulat rendezvényét tartották meg a Nyíregyházi Főiskola termében.

14.: Az Edelényben működő Ruszin és Lengyel Nemzetiségi Önkormányzatok több mint 150 fővel közösen ünnepelték a karácsonyt. A karácsonyi rendezvényen részt vett Vártás József Edelény város főjegyzője is.

15.: A B-A-Z Megyei Területi Ruszin Önkormányzat közmeghallgatást tartott. Ezt követően a Megyeháza Dísztermében karácsonyi ünnepi műsoros estre került sor.

17.: Áder János, Magyarország köztársasági elnöke a Sándor palotában fogadta a parlamenti nemzetiségi szószólókat és az Országos Nemzetiségi Önkormányzatok elnökeit.

18.: A Pesti Vigadóban Balog Zoltán az EMMI minisztere és Soltész Miklós államtitkár ünnepélyes keretek között átadták a 2014. évi Nemzetiségi Díjakat.

18.: Nemzetiségi Nap alkalmával a miskolci Városháza Dísztermében a nemzetiségiekért végzett kiemelkedő munkáért díjakat adtak át. Az önkormányzat dr. Bory Endrét javasolta díjazottnak.

20.: A Budapest Főváros Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat Bródy András emlékestet rendezett, amelyen ifj. Bródy András mutatta be Ruszinföld első miniszterelnökének életét.

Ma született nektek a Krisztus az Üdvözítő! (LK 2, 11.)

Az evangéliumok írói közül Szent Lukács evangélista árnyalt finomsággal mutatja be Jézus Krisztus születését. Először is bemutatja, mint történelmi személyt. Születése Augusztus császár és a többi vazallusának idején történt. Bemutatja a názareti csendességet és a betlehemi zűrzavart, ami a kihirdetett császári rendelet miatt jött létre. A Nagy Király születésének kísérő jelenségei az égi jelek és a betlehemi gyermekgyilkosság. Mindenki ad hozzá valamit. Az ég csillagot, Heródes viszonya még durvább lesz a környezetével, még féltékenyebb lesz. Gyászt és fájdalmat zúdítt az alattvalóira. Születésével történelmet ír az Isten Egyszülött Fia. Átalakítja az emberek szívét. Akik befogadják „Isten fiai lesznek...Jn 1, / Az elsőként megváltozott szív Máriában és Józsefben dobogott. Elkötelezve szolgálták a gyermek Jézust, akik karjaikban tartva Őt, az Isten Fiát ölelik át. Az érzésen túl mindkettőjükben meg van a tudás: Valóban Ő az Isten Fia. A Gyermekek átölelése a legbensőségesebb imádat. Az angyalok által hirdetett örömhírré már a pásztorok és az útra kelt bölcsek is rátalálnak az Örökkévaló Istenre. Jászla elé helyezett ajándékokban önmagukat adták át az Úrnak!

Az evangéliumi elbeszélésben a pásztorok és a

bölcsek elmenetele után a történelem kárpit-függőnye nem zárul le, hanem tovább folytatódik a kereső és Krisztusra találó emberben. Az evangéliumot hallgató-olvasó hívőben újra elevenedik a betlehemi történet. Az esemény ismételt átélésével Krisztus újra megszületik bennünk. Isten, Krisztus általi jelenléte megszünteti régi embert szokásaival együtt és újat alkot, mely Istenhez hasonló szentségben és igazságban alkotott új teremtmény. Ez az ember karjain hordozza Megváltóját, mint Mária és József. Imádják, mint az angyalok, és csodálja a saját magát megmutató Istent, mint a pásztorok és a bölcsek.

2014. Karácsonyán minden ember szívében újra szülessen meg Jézus Krisztus! Mindent betöltő isteni jelenléte serkentse szívünket a hódolatra és a hálaadásra, békességre és egymásiránti tiszteletre.

Minden Kedves Olvasónak békés boldog karácsonyt és egészségben, testi-lelki előhaladásban eredményes újesztendőt kíván:

Giricz Vera, az Országgyűlés ruszin nemzetiségi szószólója, Kramarenko Viktor, az Országos Ruszin Önkormányzat elnöke, az Országos Ruszin Önkormányzat képviselő-testület minden tagja!

Szónoczký János Mihály

Az Országgyűlés őszi időszaka 2014. szeptember 15-én plenáris üléssel kezdődött, majd a 2014. évi helyhatósági és nemzetiségi önkormányzati képviselők választását megelőző két hét szünet után október 13-án, Orbán Viktor miniszterelnök beszédével folytatódott.

Az eltelt időszakban az Országgyűlés Magyarországi nemzetiségek bizottsága számos módosító javaslatot dolgozott ki és nyújtott be a Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló törvényjavaslathoz a települési, területi és az országos önkormányzatok, az általuk fenntartott intézmények és a társadalmi szervezetek támogatásának emelésére. A bizottsági üléseken részt vettek Glattfelder Béla, az NGM gazdaságsszabályozásért felelős államtitkára, Soltész Miklós, az EMMI egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkára és dr. Deák Ferenc, az EMMI nemzetiség és civil társadalmi kapcsolatokért felelős helyettes-államtitkára.

A NEB tevékenyen részt vett a Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló törvényjavaslathoz és a Magyarország 2015. évi központi költségvetésének megalapozásáról szóló törvényjavaslat vitájában, felszólalásokkal ismertette a bizottság álláspontját.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény módosításának a nemzetiségeket érintő fejezetekhez kidolgozott javaslatokat több ülésen is napirendre tűzte a bizottság. Az egyik ülésen vendégünk volt Czunyiné Dr. Bertalan Judit, az EMMI köznevelésért felelős államtitkára, aki nagy érdeklődést tanúsított a felvetett kérdések iránt és számos hasznos információval szolgált a bizottságnak.

A Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről és A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvényjavaslatokkal párhuzamosan folyik A nemzeti jogokról szóló 2011. évi CLXXIX. törvény ide vonatkozó fejezeteinek módosítása is.

Az Interparlamentáris Unió Magyar Nemzeti Csoportjának elnöke Balla Mihály tájékoztatta a NEB tagjait arról, hogy az anyaországgal rendelkező szószólóknak az Interparlamentáris Unió munkájában való részvétele megoldódott, az anyaországgal nem rendelkező szószólók ügyének intézése folyamatban van.

Giricz Vera

az Országgyűlés ruszin nemzetiségi szószólója

Választások 2014.

Выборы 2014. пока

A 2014. évi nemzetiségi önkormányzati képviselők választásának tapasztalatai

Lapunk előző számában tájékoztattuk olvasóinkat a 2014. évi nemzetiségi önkormányzati képviselők választásának eredményeiről. Jelen cikkünkben szeretnénk elemezni a választások előkészítésében és a kampány alatt tapasztalt néhány jelenséget. Már a jelöltállítás időszakában az évekig mély álom állapotában lévő egyes ruszin társadalmi szervezetek hirtelen lendülettel vetették rá magukat a gyanútlan választókra, valótlannal ígéretekkel és gyakran megvesztegetési kísérletekkel próbálták rávenni őket a ruszin nemzetiségi névjegyzékbe való regisztrálásra. Nyilvánvalóvá vált, hogy egyes településeken, ahol a 2011. évi népszámlálási adatok szerint a ruszinok létszáma nem érte el a 25 főt és ennek megfelelően ott nem írtak ki települési nemzetiségi képviselők választását a ruszinok létszáma a regisztráció időszakában, néhol annak határidejének lejártá előtti órákban feltűnően gyorsan, néhol a tíz szerzésére emelkedett! Ezek a kísérletek csak néhány településen jártak némi sikerrel, a választási részvétel viszont e körzetekben meglehetősen alacsonynak bizonyult.

A választási kampányban több társadalmi szervezet területi és országos listát állított, az egyik, magát ékes magyarsággal a „legruszinosabb”

szervezetnek nevező, a győzelem érdekében erőt és időt nem sajnálva szórta felhívását, gyakran olyan választók postaládáiba helyezve azokat, akik megtiltották adataik felhasználását kampány céljából. A papíron leírt ígéretek szöges ellentétben álltak a szóban hirdetett „programjaikkal”, amelyek több, a választásokon veszteséget szenvedett civil szervezetnél feltűnően megegyeztek: a Gyarmat utcai székház eladása (!!!), a múzeum és a könyvtár bezárása, az alkalmazottak elbocsájtása, a „Ruszin Világ” megjelenésének beszüntetése – ilyen „jövőt” szántak az immár egy évtizede a hazai ruszin közösség megosztására és az értékeket teremtő tisztességes emberek gyalázására „szakosodott”, önös érdekek mentén ténykedő szervezetek.

A magyarországi ruszin közösség a 2014. évi nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán is, immár negyedik alkalommal higgadtan és egyértelműen, közel 72% részvételi aránnyal bölcsen döntött a települési, a területi és az országos önkormányzatok képviselő-testületeinek összetételéről.

Kramarenko Viktor
ORÖ elnök

„Mi a jövőben reménykedő emberek vagyunk” Chira Sándor püspök /1897-1983/ vértanúságának üzenete

II. rész.

A szülőföldjéről száműzött Chira Sándor püspök 1957. január 27-én érkezett meg Karagandába azzal, hogy letöltendő büntetése öt évre szól. A kezdeti hónapokban a galíciai görögkatolikusok fogadták be nyomorúságos földkunyhóikba. Miután azonban a karagandai német száműzöttek örömmel felfedezték a „páter Alexander” kiváló német tudását, felkérték, hogy legyen az ő lelkipásztoruk. Hermann Andreas az atyát saját kezüleg épített házába fogadta, ami az 1950-es években még igencsak ritkaságszámba ment. A száműzöttek nagy része ugyanis ekkor még csak földbe ásott, egy, ritkán kétszobás kuny-hóban szorongott.

A Karagandában élő lágeri múltú papok ezekben a kis kunyhókban tartották a titkos istentiszteleteket, a város körzeteit lakhelyük szerint felosztva maguk között. A galíciai görögkatolikusokat több titkos papjuk is pasztorálta, a német római katolikus száműzöttek lelkipásztori ellátása gyengébb volt. Sándor atya ezért nagyrészt utóbbiakat látta el a Májkoduk, avagy népiesen, „Berlin” nevű városnegyedben. Ugyanakkor továbbra is látogatta a galíciai görögkatolikus kis közösségeket, amelyek, a németekhez hasonlóan, mindig mély titokban, az éj leple alatt gyűltek össze, mikor melyik család otthonában. A német és ósláv nyelvű istentiszteleteket lengyel és litván katolikusok is látogatták.

A katolikus száműzöttek között Karaganda ezért vált fogalommal. Az itt működő katolikus papok híre messzire elterjedt. Az 1950-es évek végén egész Szibériából a száműzött német katolikusok tömegei özönlöttek Karagandába, hogy rendezzék házasságukat, illetve gyermekek keresztelését, elsőáldozását.

Miközben a KGB lesben állása, a zaklatások, éjjeli razziák, kihallgatások sem szünetelnek. Sándor atyát nem egyszer utcai, tetteles bántalmazás is érte. Bizalmas, baráti levelezéseiben ezekről azonban mit sem árult el, csupán a megpróbáltatások között kikristályosodott vágyát: „Bárcsak megadná a jó Isten, hogy az én hattyúdalom is lehetne Szent Pál búcsúja: „(a) jó harcot megharcoltam, a hitet megőriztem...”

A büntetés öt évének letöltése után, levelei alapján, vélhetően 1963-ban, megpróbált hazatérni. A KGB emberei azonban már a reptéren várták, és azonnal visszafordították. Az elkötelezett pap a keserű

élményt mégis így reagálta le: „Ez az újabb otrombaság nem hoz ki a sodromból. Hisz nem az első és nem is az utolsó! Ki tudja, mit forralnak még ellenem gonosz terveikben?! Fő, hogy a jó Isten fogadja el kedves illatú áldozatként édes szüleimért is, kiknek sírjához nem tudtam eljutni.” Nyilvánvaló fájdalmát valóban rendületlen hittel rendezte lelkében: „Az tudni, hogy

mindez csak átmenet. Mi a jövőben reménykedő emberek vagyunk. Számunkra még maga a halál is Istennek egy angyala, aki Ahhoz kísér, Akitől nem kell már soha többé elszakadni, s egyesít azokkal, akiktől elszakadtunk. Én már most is Nála, Ő meg nálam van. Nálunk találkája van mindazoknak, akiket szeretünk, és akik reánk gondolnak. Egy Kenyéren élünk. Vele vagyunk egy test, egy lélek.”

A „száműzöttek városa,” így vált végleges otthonává. Ekkor már Hermann Jozeph, a fent említett Herman Andreas unokaöccse jóvoltából, aki a frissen készült családi házukhoz az atya részére még egy szobát hozzáépített, s ahová utóbbi 1962-63 táján költözött. Sándor atya családtagnaként élte le itt élete hátralevő két évtizedét.

Az 1960-as évek végétől aztán végre haza, a rajongva szeretett Kárpátaljára is jöhetett, mégpedig Fedinecz Sándor professzor igazolásai jóvoltából, tehát gyógykezelés címén és hatósági engedéllyel. A titkos püspök a legmélyebb konspiráció körülményei között találkozott papjaival, buzdította és bátorította őket, illetve új papokat szentelt fel. Utóbbiak felkészítéséről e hős korban Ungváron Dr. Ortutay Elemér és Holovács József atyák gondoskodtak. A titkos püspök pedig még idős, 80 feletti korban is, évente két-három alkalommal is megtette az ötezer kilométeres utat Karagandától Ungvárig, hogy – az új papok mellett három püspök utódot is szentelve – biztosítsa a megalázott, illegitimitásba kényszerített egyházmegyéje jövőjét.

Az 1980. május 15-én kelt és a munkácsi egyházmegyes paptársainak írott leveléből az is kiderül, hogy a lágerek és száműzetés számtalan megpróbáltatását a megtört és a pravoszláv egyházhoz kényszerűen átalált paptestvéreiért ajánlotta fel: „Isten segítségével megígértem, hogy türelemmel viselem a kényszer munkát, s jó szántamból itt maradok a száműzetésben, csak adná meg a jó Isten megtevédt

testvéreimnek és tanítványaimnak a megtérés kegyelmét.”

Idős kora és minden alattomos lesben állás ellenére, ugyanakkor felismerve a Gondviselés szándékát, a második hazájává vált ázsiai földön egyre csak tágitotta szolgálata köreit: „mondhatni, folyton utazott... különböző városokban és falvakban misézett.” – vallja ma róla Werth Jozeph, egykori tanítványa, ma a Nyugat-Szibériai latin szertartású katolikusok apostoli adminisztrátora, a Novoszibirszki Jézus Színeváltozásáról nevezett Apostoli Adminisztratúra ordináriusa.

Sándor atya szívét utolsó éveiben nagy öröm töltötte el, mivel karagandai hívei húszévi kitartó kérvényezése, az elért állami engedélyezés, illetve az

áldozatos munka gyümölcseként 1978. év Karácsonyán Sándor atya már megáldhatta a Majkoduki Szent József templomot. Utóbbi befogadta a német, a lengyel és litván híveket egyaránt.

A bőséges gyümölcsöt termő élet végül 1983. május 26-án ért véget, a karagandai számúzetésben. Chira Sándor püspök tüdőrákban és életszentség hírében hunyt el. Az állami tiltás ellenére tizenöt pap és több ezres tömeg búcsúztatta a rajongva szeretett „páter Alexandert”. Temetésén a leghitelesebb tanúságtevést az ortodox pópa hangos méltatása jelentette: „Tudom és láttam, hogy páter Alexander szent ember és szent pap volt. Hogyha mindannyian olyanok lennének, mint ő, a földön mindenhol béke, egyetértés és szeretet honolna.”

Riskó Marianna

Vitéz leveledi Kozma Miklós (1884-1941)

E számunkban közöljük dr. Gábel Eugén, a Hangya c. folyóirat szerkesztője által Kárpátalja kormányzójával, a dicső vitéz Kozma Miklóssal, 1940 őszén készült interjú második, befejező részét. Az anyag első fele lapunk előző számában jelent meg. – (szerk.)

„Testvéreim – folytatta a kormányzó biztos – a remetei népiskolába jártak. Jól emlékszem, hogy a remetei fiúkkal nagyon jó cimborák voltunk és még egy bandát is szerveztünk. Még ma is emlékszem kis bandánk harcosainak nevére: Tehely József, Timkó, a görög katolikus tanító, Soltész fia, a két Besse-nyei fiú, Daróczi, az egyik Iváncsuk és sokan má-

sok...

Mi mindig együtt voltunk, együtt jártunk, kirándultunk, és így ismertem meg a ruszin nép gyönyörű, szomorkás énekeit és nyelvét. Sajnos hosszú távollétem csökkentette ruszin nyelvtudásomat, de az ismétlés könnyen megy, mert lelkemben élnek a gyermekkori emlékek, és egyik szó eszembe juttatja a másikat.

Szüleink, aki ugyanúgy szerették Kárpátalját, mint mi, lehetővé tették, hogy megismerjük az egész környéket. Az egresháti, illetve rónahavasi kirándulások csak amolyan közeli kiruccanások voltak, ugyanis átszeltük mi az egész határt, az Ung és Latorca völgyét, és hasonlóképp a Tisza völgyét is.

Apánk, látva a természet iránti szeretetünket, teljes szabadságot engedélyezett nekünk. Amikor csak lehetséges volt, jártuk az erdőt, barátkoztunk a fákkal, cserjékkel, illetve emberekkel, akiket gyermekszívünk mindjárt megszeretett. Megismertük a ruszin nép szokásait, meséit, és őszintén szántuk őket szegénységükért.

Amikor belügyminiszter lettem, felidézve azt a nyomort, amit még gyerekkoromban a ruszin földön láttam, politikai ténykedésem első pontjává a szociális munkát tettem.”

A gyermek és iskolai évek azonban elmúltak és Kozma Miklós a Magyar Királyi Honvéd Ludovika Akadémiára került, de a vakációk idején mindig visszajárt, illetve már hadnagyként tért vissza katonai szolgálatra Turja Remetére, saját ezredébe.

„Ha felidézem a múltat – mondja – felejtethetlen emlékem az 1908. év, amikor ezredem Csernovicból Budapestre, új állomásozó helyére való költözés során egész Kárpátalján átmenetelt.

Kőrösmezőnél léptük át a határt. Gyönyörű májusi tavasz volt. Rahóra épp a gyermeknap ünneplésekor érkeztünk. Emlékszem, hogy Rahó lakossága nagy örömeiben egyenesen lóhátról szállított le bennünket. Természetes hát, hogy utána meg mi vettük fel nyeregbe a rahói kisfiúkat, és így mentünk szállásainkra. E rahói gyereknap legszebb emlékeim egyike.

Ezt követően nehéz háborús idők következtek.

„A világháború alatt – mondta – gyakran találkoztam kárpátaljai katonai alakulatokkal, és mint öreg bajtárs kerestem egykori cimboráimat az ungvári és munkácsi honvédek között. Sokan közülük elestek, ahogyan fivérem is. A sors később elválasztott, de sokszor gondoltam e vidékre, hazámra.

Igaz, 1933-ban engedéllyel hazajöhettünk fivérrel együtt. Ő nálam szerencsésebb volt, mert a Bereg vármegyei közigazgatásnál lett gyakornok, később körzeti felelős tisztviselő, végül – aljegyző. Szolgált ő Szolván és Ilosván is, és soha el sem jött volna innen, ha nem következik be a – [történelmi ford.] – fordulat.

Elindultunk Ungváron át Turja-Remetére. Keresük a múltat, és a jövőben bizakodtunk. Remetén, a templomnál megállítottuk autónkat, és elindultunk körülnézni. Mire visszatértünk, majd az egész falu ott tolongott az autónál és a sofőrtől tudakolta, kik vagyunk. Jól érezhető volt a szeretetet és az odaadás, amellyel körülvettek, kérdés-kérdést követte, míg végül nemcsak a mi szemünk telt meg könnyel, hanem kis hiján szem nem marad szárazon. Kérdeztek a felől is, mikor jövünk őket felszabadítani. E kérdések nyugtalanságot ébresztettek bennem, mivel tudtam, hogy elutazásunkat követően velünk semmi nem történik, de féltettem azokat, akik ott maradtak. Igaz, bármennyire akartunk volna tovább maradni, ez nem volt lehetséges, és tovább utaztunk.

Nyugtalanságunk indokoltnak bizonyult, mivel nem sokkal később nyomozást tartottak, és többeket letartóztattak.

Keresztülutaztunk Rákó-Turjavágáson, Beregszászon és Munkácson, de ide is úgy érkezünk, hogy több embert már lefogott a csendőrség, ezért sietnünk kellett.”

Ezt követően Kozma Miklós kormányzó biztos

megemlítette a legújabb idők eseményeit is.

„1938. évben az európai helyzet változásával megéreztem, hogy megérett az én drága ruszin népem sorsfordulójának ideje.

Komoly munkába fogtam hát, és 1938 októberétől 1939 márciusáig, minden más ügyet félretéve, csak ezen dolgoztam. Az Úristen megengedte, hogy a felszabadításkor Ungváron tartózkodhattam. Homen kiléptem az autóból. A honvédekkel mentem tovább, és gyalog tettem meg az utat Ungvárig. Itt nem emelkedtem fel a pódiumra, hanem a nép között elvegyülve néztem az ünnepséget, és beszélgettem az emberekkel, ismerősökkel és ismeretlenekkel. Ez volt életem egyik legszebb napja és a Mindenható kitüntetésem munkámért.”

A találkozó ideje letelt, a titkár már szólította a következő látogatót, de Kozma Miklós nem tudott szabadulni a reá törő kedves emlékektől. Emlékezetes maradt, amilyen szavakkal találkozónkat zárta.

„Különös, hogy ennyi izgalmas emlék után most az jut eszembe, amikor a Kormányzó úr Őméltósága kegyesen megbízott engem a kárpátaljai föld kormányzásával. Reggelente az első gondolatom az, miért is vagyok itt? Gyakran kérdezgetem magamtól, különösen akkor, amikor Kárpátalja falvait látogatom. Ezen alkalmak során felidézem a múltat, ismerkedem a jelenel és igyekszem a kárpátaljai nép szebb jövőjét építeni.”

Eltértem a tárgytól. Igyekszem pontosan, szó szerint átadni, hogy – amennyire lehetséges – visszaadjam azt a tanúságtételt és szeretetet, amellyel a kormányzói biztos beszélt kormányáról. Kozma Miklós, Magyarország egykori belügyminisztere, királyi tanácsos, kiemelkedő gazdasági és politikai státuszok birtokosa, eljött ide, Kárpátaljára. Csak azért jött, hogy a népet elégedetté és Kárpátalját gazdaggá tegye.

Dr. vitéz Gábel Eugén

E visszaemlékezést dr. Mészáros Pál küldte be szerkesztőségünkbe. A szerző megpróbáltatásairól írtunk lapunk 2012. év végén, 2013. év elején megjelent számainkban. Ezen anyag mindenekelőtt a doktor úr jószívűségéről árulkodik. Gyermekkorában sok nehézséget kellett átélnie, hiszen a „nép ellenségeinek” gyermeke volt, de emlékiratában csak a jóra emlékszik, amelyet az iskolában kapott, megélt. – szerk.

Iskoláimról és tanárainról

Most, amikor az életem nagy részét gyakorlatilag leéltem, gyakran elgondolkodom azon, kinek is köszönhetem elért eredményeimet. Magától értetődik, hogy mindenekelőtt Istennek köszönjük, hogy épp ebben a korban születünk, utána szüleinknek, akiktől,

gének szintjén, képességeinket kaptuk.

Szüleimet már említettem, ma pedig tanárainról szeretnék hálásan szólni, hiszen, tudvalevő, hogy életünk egyharmadát az iskolákban töltjük. Első tanítóm Nágya nagynénim volt (édesanyám nővére,

Murányi János lánya). A nagynéni szelíd és nagyon intelligens nő volt. A gyerekek szerették, hallgattak szavára. Osztályába 1950-ben Jurkuc Irénke nagynénim íratott be. Miután édesanyámat és édesapámat elküldték a Gulágra, ő nevel engem. Nem egy alkalommal, mint a „nép ellenségének gyermekét” gyermekotthonba akartak vinni, de Irén néném (édesapám nővére) kiharcolt magának...

Nos, az első hónapokban az Ungvári 1. Sz. Középiskolába jártam. Emlékszem, amikor első ízben osztottak be naposként, én minden gyereket kiküldtem az osztályból, lemostam a táblát, kinyitottam az ablakokat, és bitangásból összecseréltem a padokban az összes iskolás táskáját. Hogy mi zajlott az órára szóló csengő után! Az egész óra elment azzal, hogy e rendtelenséget rendbe rakják. Ezért egy jókora fülest kaptam, majd átvezettek Pilnik Vira osztályába. Igen kedves és csendes nő volt, de meglátszott rajta, hogy beteges. Nem sokáig tanított engem, de rövidesen én is megbetegedtem.

Télen, amikor mentem át a hídon [az ungvári gyaloghídon – *fordító*] a hideg szelek jól átfűjták csontjaimat, térd fájásaim kezdődtek, míg végül félénél is hosszabb ideig nyomtam a kórházi ágyat. Nagyon szomorkodtam Vira néni után. Néhányszor megkért, hogy segítsék hazavinni a füzeteket, és megkínált teával, cukorkáva. Felgyógyulásom után megtudtam, hogy ő is reumás beteg volt.

Sorsom ezután egy csodálatos tanítónővel, Gábor Máriával hozott össze. Újra beadtak az első osztályba, de már az 5. Sz. Középiskolába, hogy ne kelljen annyit járnom a hideg gyaloghídon át. Mária néni megszerettette velem a matematikát, a történelmet és a rajzot. Édestestvére, Bakonyi Zoltán képzőművészeti szakkört vezetett, amit Mária tanárnőm ajánlatára kezdtem el látogatni. E jóra való férfiúról különösen is illik szólnom, mivel magas képzettségű pedagógus, kiváló festő és csodálatos tanár volt. Megtanított bennünket a rajzolás, az akvarell technika, az előtanulmány, a perspektíva, a tájkép és a csendélet alapjaira.

Velem együtt jártak akkor e szakkörbe Soltész István, Másznyuk Iván, Tomcsányi Mihály és más, az ecsetkezelés később ismertté vált mesterei. Mellettük tanultam én is, és munkáim bejárták Kína, Vietnám és Japán kiállításait. Ezen kívül a Szovjetunió Oktatási Minisztériumától oklevelet és ajándékot kaptam.

Egyik alkalommal láttam, amint a másik csoportban a gyerekek szikével vágnak ki furnér darabkákat, és képeket ragasztanak belőlük. Ez felkeltette az érdeklődésemet, és beiratkoztam e szakkörbe, amelyet Torbics Sándor vezetett, s aki később Túrja Remetén kiváló orvosként működött.

Kifaragtam néhány képet. A legnehezebb feladat Vásznyecov *Három hőse* közül az egyik, Popovics Aljosa lovasalak-intarziájának elkészítése volt. Minden munkám végül ott maradt az Úttörők Palotájában.

Torbics Sándorral, már orvosokként, hosszú éveken át cimborák voltunk. Zoli bácsival [Bakonyi – *ford.*] együtt ők szerették meg velem a kézművességet, a szépséget, a precízséget. Neveltetésem azon korszakában e tanárok igen fontos „tégglácskát” építettek személységembe.

A negyedik osztály után elköszönünk Mária nénitől, és átkerültünk az iskola főépületébe, a mai Petőfi téren. Akkor már épült az új iskola az Ung rakpartján, és bennünket, gyerekeket a szünetekben kisegítő munkásokként alkalmaztak. Az iskolát felépítették, mi pedig 7-ik osztálytól jártunk oda. Szeretettel és hálával emlékezem vissza tanárainkra. Mindenekelőtt osztályfőnökünkre, Priszlupszki Józsefre. Minden szigorúsága mellett igen szívélyes, jó ember volt. Megszerettette velünk a földrajzot, a szülőföldet, és természetvédelemre nevelt. Vele jártunk ki a havasokra, gyalog Nevickére oda-vissza.

A másik, Geraszimovics József úr, kémia tanárunk volt. Úgy tudta előadni az anyagot, hogy mi alaposan megjegyeztük a képleteket, a feladatokat. Tréfálkozott is velünk, de amint a tudományra került sorra, abban már szigorú volt. Aki nem tanulta meg a leckét, az könnyebb megrovásban is részesülhetett.

A harmadik József, avagy Szlávik úr a tornatanárunk volt. Értette a dolgát. Iskolánk nem egyszer elnyerte az első helyet a városi iskolák közötti versenyeken. Osztályunkból és iskolánkban később megyei és ukrain bajnokok is kikerültek. Sajnálatos, hogy mindhárom „Józsikánk”, ahogy egymás között hívtuk őket, már meghaltak. De mi, az élők, még jól emlékszünk jó tetteikre. Nagyon szerettem a matematikát. Ezen természettudományok – az algebra, a mértan és a trigonometria – érdekelték a legjobban. Ezért Boldeszkul Nagyezsda és Kricki úrhölgyeknek mondok köszönetet. Érdekes feladatok, a tantárgyi magyarázatok, és leginkább a számolási pontosság eredményezték azt, hogy én az egészségügyben használt pontosságra kezdtem gondolni – márpedig akkor ez csak a sebészet lehetett.

Nem hagyhatom ki a felsorolásból az iskolaigazgató Medvigy Miklós, illetve helyettesét, Dálekij Mikola. Szigorú, de igazságos emberek voltak.

Tanáraim közül emlékszem még a Vakulovics és Popovics fizikusokra, Martin és Timosok nyelvtanáraikra. Sokaknak nevére már nem emlékszem, de életművükre igen.

A 9. osztály befejezése után, amikor anyukám hazatért a GULÁG-ról, magához vett engem Munkácsra. Két évig éltem ott. Dolgoztam a Vakok egyesületében, eleinte kisegítőként, majd esztorgályosként, villany- és vízvezeték szerelőként, kovácsként és mindeneként, avagy „ahová küldenek”. E munkahely sok mindenre megtanított, aminek jó hasznát vettem későbbi életemben. Egy évig művezető is voltam. Dzsamkó gyárigazgató Kijevbe akart küldeni a főiskolára, de mondtam, hogy én csakis orvos

szeretnék lenni.

Esténként, munka után, az 1. Sz. Esti Iskolába jártam, ahol épp Turjanyica Mihály volt az igazgató. Fiával, Misával, Szlivka Jóskaival, Lyavinec Natikával és másokkal eredményesen elvégeztük a 10. osztályt. Nagyon jó tanáraink voltak: Kristofóri József kémia-, Lyavinec Magda német nyelv-, Kovács Márta matematika-, Plahotnyik Galina orosz-, illetve Babi-csenkó Irén ukrán nyelvtanár.

Sokat kaptam tanáraimtól. Szeretném nekik mindezt hálásan megköszönni. Hogy kinek milyen mértékben sikerült átvenni a tudományt tanáraiktól, később mutatkozott meg mindannyink sorsában. A legfontosabb cél azonban az volt, hogy tanáraink olyan becsületes emberekké neveltek bennünket, akik szeretik szülőföldjüket és segítik annak fejlődését.

Dr. Mészáros Pál

Fordította: Riskó Marianna

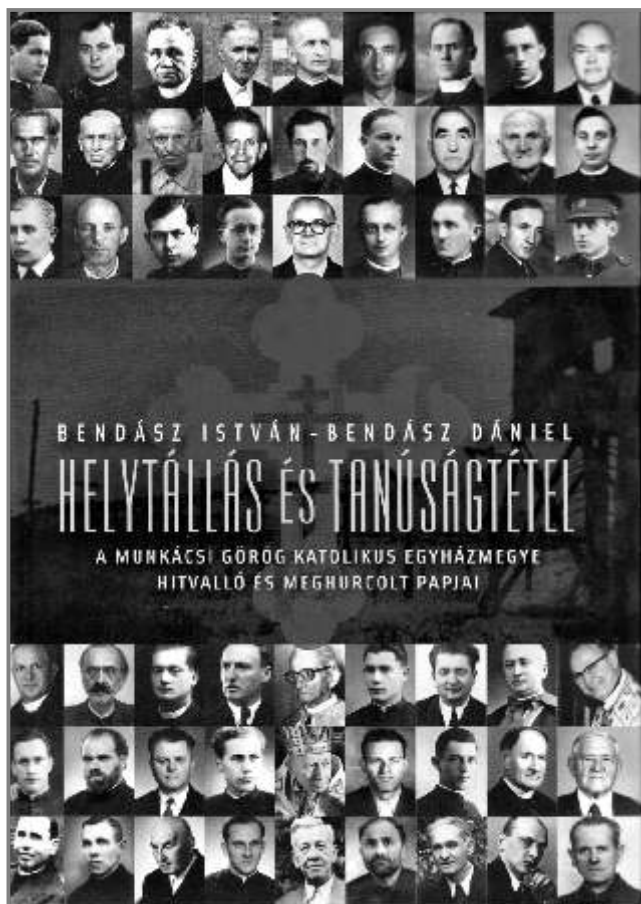
A fotón (balról jobbra) ülnek Geraszimovics József, Dálekij Mikola, Medvigy Miklós, Priszlupszkij József. A felső sorban balról a harmadik – e sorok írója.

Könyveink

Наші книги

Tisztelt Olvasóink, e rovatunkban minden biztonnyal figyelmüket felkeltő könyveket ajánlunk. Mindenekelőtt Bendász István és Dániel atyák könyvét, közölve a nagyra becsült dr. Ortutay Elemér atyának e könyvhöz írt előszavát. Majd néhány sorban az idén Prágában megjelent fotóalbumot mutatunk be. – szerk.

Bendász István, Bendász Dániel: Helytállás és tanúságtétel. A Munkácsi Görög Katolikus Egyházmegye hitvalló és meghurcolt papjai. Budapest: Kairosz, 2014.

Kedves Olvasó! Ha kezébe veszed ezt a könyvet, talán meghallod az Úr hangját: „Vedd le a saruidat, mert szent ez a hely...”

... melyet e könyv szereplői végigjártak.

Ő, nem hősök ők, és nem akarnak reflektorfényben tündökölni: csak az Úr szőlőjének egyszerű munkatársai, akik lelkiismeretesen és csendes, szerető szavakkal tanítottak és bátorították népünket, Kárpát-alja népét: emberek, testvéreink, fel a fejjel, ne féljete! Hisz halk léptekkel mindig közöttünk jár az Úr, és nem hagy el minket soha.

... De jött az 1949-es esztendő. Százan és ezren néztek fel a keresztre, és így imádkoztak: Uram, miért hagyta el minket?

Az Ószövetségben olvassuk, hogy az Úr nem hagyta cserben választott népét, a zsidó népet, és mindig küldött nekik prófétákat, akik bátorították, tanították és a kétségbeeséstől megmentették őket.

A börtönből és a lágerekből hazatért papok voltak ezek a próféták? Ezt így pontosan nem tudom meghatározni, de 1956-ban, amikor hazatértünk, valami megváltozott: a légkör vagy a szemek csillogása?

Valami csodálatos erő költözött belénk, mert nem

féltünk a jövőtől. Igaz, testünket kicsit megtörték, de a lelkünk erős maradt; igaz, templomainkat elvették, de hitünket nem törték meg.

Minket nem sodorhat el a Sors, hisz Ő, az Úr velünk van a világ végezetéig.

Helytállás és tanúságtétel – ez volt a jelszavunk már akkor is, és ennek dokumentuma kíván lenni ez a könyv. Megingathatatlan igazságot fogalmaz meg e könyv utószavában Szabó György, a munkácsi egyházmegye irodaigazgatója, amikor azt írja: ha valaki kész életét feláldozni azért, amiben hisz, és amire felesküdt... az ilyen embernek hitele van: szavának súlya van, és lehet benne bízni.

Bátran nemet mondani, és hitünket, meggyőződésünket – akár életünk árán is – megvallani... Most már mindenki megértette, ez volt a tét, amiért érdemes volt papjainknak a meghurcoltatás minden keservét vállalni.

Erről a hősi helytállásról, és bátor tanúságtétel-

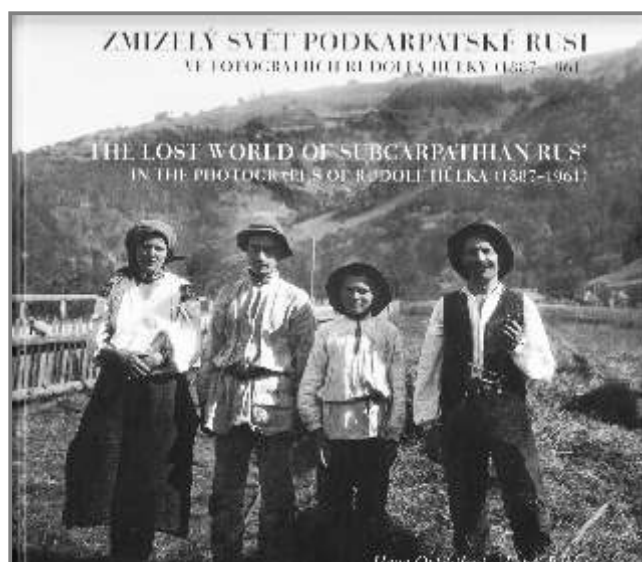
ről szól ez a könyv, melynek kéziratát szerzője, Bendász Dániel pár nappal pappá szentelése után adta át nekem. Talán neki is eszébe jutott akkor az a kép, melyre Bacsóka Pál atya hívja fel a figyelmünket bevezető soraiban: a máriapócsi oltártérben látható nagyméretű falfestmény, melynek egyik oldalán Kárpátalja népe vonul fel, hogy hódoljon a Szűzanya és a gyermek előtt...

...És amikor átöleltem a könyv szerzőjét, az általam nagyon szeretett jóbarátot és tanítványt, átvettem a kéziratot – álom volt- vagy valóság? –, a könnyek, melyek az ő szemében csillogtak, mintha beszéltek volna: „ígérem, hogy hozzájuk hasonlóan, akiről e könyv szól, én is hű szolgája leszek Istennek és Kárpátalja népének.”

Ámen, ámen... úgy legyen, kedves Dániel atya!

Ungvár, 1993. szeptember 20.

dr. Ortutay Elemér
aranyimisés áldozópap

Opleštilová Hana, Babka Lukáš: *Zmizelý svēt Podkarpatské Rusi ve fotografiách Rudolfa Hulky (1887–1961). Kárpátalja eltűnt világa Rudolf Hulky fényképein. (1887–1961) Praha: Národní knihovna České republiky – Slovenská knihovna, 2014.*

Kárpátalja eltűnt világa Rudolf Hulka fényképein (1887–1961). E csodálatosan illusztrált kiadvány Prágában jelent meg, és minden bizonnyal felkelti olvasóink figyelmét. Rudolf Hulka fényképeit, amelyeket a közismert Szláv Könyvtárban őriznek, Opleštilová Hanna és Babka Lukáš rendezték sajtó alá, feltárva nemcsak a fényképész életét, hanem a 20–30-as évek Kárpátaljáról készült fotói dokumentális hitelességét is. A leginkább figyelemre méltók az egyedülálló, majd százéves színes fotók. Az album külön érdekessége, hogy előszavát az ismert amerikai könyvismertető, Edvard Kasinec írta, aki maga is ruszin származású.

Kiadja
az Országos Ruszin Önkormányzat
Felelős kiadó: Kramarenko Viktor

A szerkesztőbizottság tagjai:
Dr. Káprály Mihály - felelős szerkesztő
Szónoczký János Mihály - főszerkesztő
Manajló András - művészeti szerkesztő
Riskó Marianna - szerkesztő

Szkiba Irén - szerkesztőségi titkár

A szerkesztőség címe:

1147 Budapest, Gyarmat u. 85/b.

Tel./Fax: (06-1) 468-2636

E-mail: ruszin.onkormanyzat@gmail.com

http://ruszin.com

Nyomdai munkálatok: AMG experts Bt.

A lapban megjelent cikkek bármilyen felhasználásánál a „Ruszin Világ”-ra hivatkozni kell.

Выдає:
Всержавное Русинське Самосправованя
Отвітаельный выдаватель: Віктор Крамаренко

Члены редакції:

Др. Михаил Капраль - отвітаельный редактор

Янош Мигаль Соноцкі - главный редактор

Андрій Манайло - умільський редактор

Маріанна Рішко - редактор

Ірина Скиба - секретарь

Адрес редакції:

1147 Будапешт, улица Дєрмот 85/б.

Тел./Факс: (06-1) 468-2636

E-mail: ruszin.onkormanyzat@gmail.com

http://ruszin.com

Друк: AMG experts Bt.

При передрукуванні посилати ся на „Русинський Світ”

ISSN: 1785-1149

Egy példány eladási ára: 600 Ft.